

06/06/2022

LLB Sem-VI

BLB Sem-X

Banking & Neg.
Banking & NI SET - B

9.8 91661

1000

Multiple Choice Type Questions

- Q. 1 A promissory note is required to be signed by the _____
a) drawer b) drawee c) holder d) maker
वचनचिट्टीवर _____ ने स्वाक्षरी करणे आवश्यक असते.
अ) आदेशक ब) आदेशी क) धारक ड) निर्माता
- Q. 2 The amount payable in a negotiable instrument must be _____
a) certain b) conditional c) uncertain d) with interest.
चलनक्षम पत्रकात देय रक्कम _____ असणे आवश्यक आहे.
अ) निश्चित ब) सशर्त क) अनिश्चित ड) व्याजासह
- Q. 3 The term "negotiable" in a negotiable instrument means _____
a) written b) transferable c) certain d) uncertain.
चलनक्षम पत्रकात "चलनक्षम" या शब्दाचा अर्थ _____ असा आहे.
अ) लेखी ब) हस्तांतरणीय क) निश्चित ड) अनिश्चित
- Q. 4 A Promissory Note contains _____ promise to pay.
a) express b) implied c) uncertain d) conditional
वचनचिट्टीमध्ये रक्कम अदा करण्याचे _____ वचन असते.
अ) स्पष्ट ब) गृहीत क) अनिश्चित ड) सशर्त
- Q. 5 A cheque does not require _____
a) signature b) acceptance c) indorsement d) consideration
धनादेशामध्ये _____ ची आवश्यकता नसते.
अ) स्वाक्षरी ब) स्वीकृती क) पृष्ठांकन ड) प्रतिफळ
- Q. 6 The _____ is called as acceptor when he accepts the bill.
a) drawer b) drawee c) holder d) payee
हुंडीची स्वीकृती केल्यानंतर _____ हा स्वीकृतीकर्ता असा संबोधला जातो.
अ) आदेशक ब) आदेशी क) धारक ड) आदाता
- Q. 7 Noting is not required for _____
a) promissory note b) bill of exchange c) cheque d) foreign bill
_____ च्या बाबतीमध्ये टिप्पणीची आवश्यकता नसते.
अ) वचनचिट्टी ब) हुंडी क) धनादेश ड) विदेशी हुंडी
- Q. 8 The drawee banker is liable to the _____ for wrongful dishonour of cheque.

6/16/2022

LLB Sem-VI

a.p. 91661

BLB Sem-X

Banking & Neg.

a) drawer b) holder c) payee d) indorser
धनादेशाच्या चुकीच्या अनादराबाबत आदेशी बँक _____ प्रती जबाबदार असते.

अ) आदेशक ब) धारक क) आदाता ड) पूर्णांकनकर्ता

Q. 9 The holder in due course acquires the instrument _____

- a) without consideration b) after maturity
c) for consideration d) by theft

साधिकार धारक चलनक्षम पत्रक _____ प्राप्त करतो.

- अ) विनामोबदला ब) मुदतपूर्तीनंतर
क) मोबदला देऊन ड) चोरी करून

Q. 10 When no time for payment has been specified in the instrument, the instrument is payable _____

- a) after a reasonable time b) on a public holiday
c) on demand d) to the bearer.

चलनक्षम पत्रकात रक्कम अदा करण्यासाठी कोणतीही वेळ नमूद केलेली नसते त्यावेळेस चलनक्षम पत्रक _____ देय होते.

- अ) वाजवी मुदतीनंतर ब) सार्वजनिक सुटीच्या दिवशी
क) मागणी केल्यावर ड) धारकाला

Q. 11 A promissory note made payable to the _____ is a nullity.

- a) maker b) holder c) drawee d) payee

_____ ला देय अशी बनवलेली वचनचिठ्ठी व्यर्थ असते.

- अ) निर्माता ब) धारक क) आदेशी ड) आदाता

Q. 12 Crossing provides more _____ to the cheque,

- a) Security b) time c) features d) trust

रेखांकनामुळे धनादेशाला अधिक _____ प्रदान होते. / होतात.

- अ) सुरक्षितता ब) मुदत क) वैशिष्ट्ये ड) विश्वासाहता

Q. 13 Account payee crossing is also called as _____ crossing,

- a) General b) Special c) Restrictive d) Invalid

अकाउंट पेयी रेखांकनाला _____ रेखांकन असेही संबोधले जाते.

- अ) सर्वसामान्य ब) विशेष क) प्रतिबंधात्मक ड) अवैध

Q. 14 Every _____ is presumed to be a holder in due course.

6/6/2022

LLB Sem - VI

Q.P. 9/661

BLS Sem - X

Banking & Neg.

- a) Maker b) Holder c) Drawer d) Drawee
प्रत्येक _____ हा साधिकार धारक आहे असे गृहीत धरले जाते.
अ) निर्माता ब) धारक क) आदेशक ड) आदेशी

Q. 15 The term of office of a member of a local board is _____ years.

- a) Four b) Five c) Six d) Eight

लोकल बोर्डाच्या सदस्यांचा कार्यकाल _____ वर्षे असतो.

- अ) चार ब) पाच क) सहा ड) आठ

Q. 16 The instrument must be presented for payment _____

- a) on a holiday b) on a Working day
c) before maturity d) to the holder

रक्कम अदा करण्यासाठी चलनक्षम पत्रक _____ सादर केले पाहिजे.

- अ) सुटीच्या दिवशी ब) कामकाजाच्या दिवशी
क) मुदतपूर्तीपूर्वी ड) धारकाला

Q. 17 _____ can be dishonoured by non acceptance.

- a) promissory note b) bill of exchange
c) cheque d) promissory note payable at sight

अस्वीकृतीमुळे _____ चा अनादर होऊ शकतो.

- अ) वचनचिठ्ठी ब) हुंडी
क) धनादेश ड) दृष्टीस पडल्यावर देय असणारी वचनचिठ्ठी

Q. 18 The person who draws a cheque is called the _____.

- a) drawer b) drawee c) banker d) payee

धनादेश काढणाऱ्या व्यक्तीस _____ असे संबोधले जाते.

- अ) आदेशक ब) आदेशी क) बँकर ड) आदाता

Q. 19 A banking company can not create charge on its _____.

- a) paid up capital b) unpaid capital c) assets d) deposits.

बँकिंग कंपनी तिच्या _____ वर प्रभार निर्माण करू शकत नाही.

- अ) वसूल भागभांडवल ब) वसूल न झालेले भागभांडवल
क) मालमत्ता ड) ठेवी

Q. 20 The indorser excludes his liability in _____ indorsement.

- a) blank b) full c) restrictive d) sans recourse

6/6/2022

LLB Sem- VI

Q.P. 91661

BLB sem- X Banking & Neg

पृष्ठांकनकर्ता _____ पृष्ठांकनामध्ये आपली जबाबदारी वगळतो.

अ) कोऱ्या

ब) पूर्ण

क) प्रतिबंधात्मक

ड) सॅन्स रिकोर्स

1/2022

LLB Sem - VI

a.p. 91661

BLS sem - X

Banking & Neg.

Banking and Negotiable Instrument SET - B

Short Answer type Questions

Q. 1 Define "Bill of Exchange".

"हंडी" या संज्ञेची व्याख्या लिहा.

Q. 2 Write the meaning and effect of "Blank Indorsement".

"कोर पृष्ठांकन" याचा अर्थ आणि परिणाम लिहा.

Q. 3 What is the mode of proof of entries in the Bankers' Books?

बँकर्स बुक्स मधील नोंदीचा पुरावा कसा सादर केला जातो ?

Q. 4 Write any three businesses in which banking companies may engage.

बँकिंग कंपन्या करू शकतात असे कोणतेही तीन व्यवसाय लिहा.

Q. 5 Explain the meaning of Negotiable Instruments.

चलनक्षम पत्रक याचा अर्थ स्पष्ट करा.

Q. 6 What is "accommodation bill"?

"सोयहंडी" म्हणजे काय ?

Q. What is an "ambiguous instrument" ?

4

2E055FAEAB5384883030BDD2555288C6

"संदिग्ध पत्रक" म्हणजे काय ?

Q. 8 What do you mean by "instruments negotiable by statute" and "instruments negotiable by custom"?

"कायद्याने चलनक्षम असणारे पत्रक" आणि "रूढी अथवा परंपरेने चलनक्षम असणारे पत्रक" याचा अर्थ काय ?

Q. 9 What is "noting" ?

"टिप्पणी" म्हणजे काय ?

Q. 10 What is "Banking Policy" under the Banking Regulation Act ?

बँकिंग नियंत्रण कायद्याप्रमाणे "बँकिंग धोरण" म्हणजे काय ?

QP: 13751

2:30 to 4:30p

Time: 2hrs

Marks 60

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences (**Attempt any six**) (12)

- Define Banking Policy under the B.R. Act. 1949.
- What is meant by Unclaimed Deposits under the B.R. Act. 1949?
- Define a 'Promissory Note'.
- What are the liabilities of the Issue Department of the RBI?
- What is the capital of the Reserve Bank of India?
- What is an ambiguous instrument?
- What is a Schedule Bank?
- What is a Negotiable Instrument?
- What is an Inland and Foreign Instrument?
- What is Noting and Who does it?

Q. 2 Write Short Notes (**Attempt any two**) (12)

- Presumptions in respect of negotiable instrument
- Holder in due course
- Cash Reserve Ratio (CRR) and Statutory Liquidity Ratio (SLR).
- Banker's Book Evidence Act.

Q. 3 Answer with reasons (**Attempt any two**) (12)

- Whether the bank is justified in refusing the payment of a cheque in the following conditions:
 - A cheque dated 20.12.21 is presented for payment on 20.02.22.
 - A cheque dated 20.12.21 is presented on 20.06.22.
 - The amount in the cheque is stated in words as "Rupees Five Thousand Only" whereas in figures "500".
- Analyse the following under the relevant provisions of the Banking Regulation Act, 1949:-
 - Can a banking company carry on its business of banking in India without using the word 'bank', 'banker' or 'banking' as part of its name?
 - A foreign banking company incorporated outside India desires to commence banking business in India and applies for a license to Reserve Bank. But the Government of that country does not allow opening of banks/branches by Indian banking companies.

24/11/22

LLB / Gen Sem VI (New)

Paper / Subject Code: 35617 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

QP: 13751

- c. A cheque of Rs.20,000,000/- (Rupees Two Crores Only), issued on 15th January, 2022 was dishonoured and returned by the Bank on 15th February, 2022 for insufficiency of funds. A complaint is to be filed under Sec.138.
- In which court will the complaint be filed?
 - Within how many days should the notice be sent?
 - Within how many days does the complaint have to be filed?
- d. State with reasons whether the following instruments are inland instruments or foreign instruments?
- A Bill drawn in London upon a merchant in New York and accepted payable in New York.
 - A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka but endorsed in New York.
 - A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Karnataka and accepted payable in New York.

Q.4 Long Answer Type Questions (Attempt any two)

(24)

- Discuss the provisions of The Negotiable Instruments Act with reference to Dishonour of Cheque with reference to Sections 138-141 of the N.I. Act.
- Compare and Distinguish between a Promissory Note, a bill of exchange and a Cheque.
- Discuss the various powers and functions of The Reserve Bank of India.
- Discuss the provisions of the Banking Regulations Act relating to licensing of Banking Companies and their Branches and restriction if any on opening of new and transfer of existing place of business.

QP: 13751

कालावधी २ तास

एकूण गुण ६०

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (कोणतेही सहा) (१२)

- अ) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे बँकिंग धोरण याची व्याख्या लिहा.
- ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे मागणी न केलेली ठेव म्हणजे काय ?
- क) वचनचिठ्ठी याची व्याख्या लिहा.
- ड) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यू विभागाची दायित्वे काय आहेत ?
- इ) रिझर्व्ह बँकेचे भांडवल काय आहे ?
- फ) संदिग्ध पत्रक म्हणजे काय ?
- ग) शेड्यूल बँक म्हणजे काय ?
- ह) चलनक्षम पत्रक काय असते ?
- ई) देशी आणि विदेशी पत्रक काय असते ?
- ज) टिप्पणी म्हणजे काय ? ती कोण करतो ?

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) (१२)

- अ) चलनक्षम पत्रकाबाबतची गृहीतके
- ब) साधिकार धारक
- क) रोखता प्रमाण (CRR) आणि वैधानिक तरलता प्रमाण (SLR)
- ड) बँकर्स बुक्स इन्विडन्स कायदा

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) (१२)

- अ) खालील परिस्थितीमध्ये बँकेने धनादेशाचा अनादर करणे योग्य आहे काय ?
 - १) दिनांक २०.१२.२०२१ रोजीचा धनादेश दिनांक २०.०२.२०२२ रोजी सादर करण्यात आला.
 - २) दिनांक २०.१२.२०२१ रोजीचा धनादेश दिनांक २०.०६.२०२२ रोजी सादर करण्यात आला.
 - ३) धनादेशांमध्ये अक्षरी रक्कम रुपये पाच सहस्र लिहिलेली असून अंकी रुपये ५०० नमूद करण्यात आले आहेत.

ब) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या तरतुदीप्रमाणे खालील गोष्टींचे विश्लेषण करा

- १) बँक, बँकर किंवा बँकिंग या शब्दांचा नावामध्ये समावेश न करता एखादी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू शकते का ?

24/11/22

QP: 13751

२) भारताबाहेर स्थापन झालेली विदेशी बँकिंग कंपनी भारतामध्ये बँकिंग व्यवसाय करू इच्छिते व त्याकरिता रिझर्व्ह बँकेकडे परवान्याकरीता अर्ज करते. परंतु त्या देशाचे शासन भारतीय बँकिंग कंपन्यांना शाखा उघडण्यास अनुमती देत नाही.

क) दिनांक १५ जानेवारी २०२२ रोजी दिलेला रु. २,००,००,००० (रुपये दोन कोटी मात्र) या रक्कमेचा धनादेश दिनांक १५ फेब्रुवारी २०२२ रोजी बँकेने पुरेशी शिल्लक नसल्याने अनादर करून परत केला. कलम १३८ अन्वये तक्रार दाखल करावयाची आहे -

- १) तक्रार कोणत्या न्यायालयात दाखल केली पाहिजे ?
- २) नोटीस किती दिवसांमध्ये दिली पाहिजे ?
- ३) तक्रार किती दिवसांमध्ये दाखल केली पाहिजे ?

ड) खालील पत्रके देशी पत्रके की विदेशी पत्रके आहेत ते लिहा -

- १) न्यूयॉर्कमध्ये देय असलेली न्यूयॉर्कमधील व्यापाऱ्यावर लंडनमध्ये काढलेली हुंडी
- २) कर्नाटकातील व्यापाऱ्यावर मुंबईमध्ये काढलेली हुंडी जिचे न्यूयॉर्कमध्ये पृष्ठांकन करण्यात आले आहे.
- ३) न्यूयॉर्कमध्ये देय असलेली कर्नाटकातील व्यापाऱ्यावर मुंबईमध्ये काढलेली हुंडी

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

(२४)

- अ) चलनक्षम पत्रक कायद्याच्या कलम १३८ ते १४१ च्या संदर्भाने धनादेशाच्या अनादरासंबंधीच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- ब) वचनचिठ्ठी, हुंडी आणि धनादेश यांची तुलना करा व त्यातील फरक स्पष्ट करा.
- क) रिझर्व्ह बँकेची विविध कार्ये आणि अधिकार यांची चर्चा करा.
- ड) बँकिंग कंपन्यांना परवाना देणे, शाखांना परवाना देणे, नवीन शाखांवर निर्बंध आणि विद्यमान शाखांचे स्थलांतरण यासंबंधीच्या बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याच्या तरतुदींची चर्चा करा.

Paper / Subject Code: 35617 / Banking Laws & Negotiable Instruments Act.

Time: 2hrs

Marks 60

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

Q. 1 Answer in not more than two sentences (Attempt any six)

(12)

- Write any two presumptions applicable to negotiable instruments.
- What is "legal proceedings" under the Bankers Books Evidence Act?
- When an instrument becomes a bearer instrument?
- Which instruments are entitled to days of grace?
- What is the liability of RBI in respect of stamp duty on banknotes?
- What is the liability of the drawee of a cheque?
- What are the Demand and Time Liabilities as per the banking Regulation Act?
- What is the purpose for which the RBI is constituted?
- Whether a minor can become a party to a negotiable instrument?
- Write any two examples of instruments negotiable by custom.

Q. 2 Short Notes (Attempt any two)

(12)

- Acceptance of Bill of Exchange
- Local Boards
- Crossing of Cheques
- Reserve Bank as Banker's Bank.

Q. 3 Answer with reasons (Attempt any two)

(12)

- State whether the following instruments, duly signed by Mr. A are valid promissory notes
 - "I promise to deliver 10 bags of rice to Mr. B"
 - "I promise to pay rupees one thousand only to Mr. B after one month"
- State whether permission from the RBI is required in the following cases -
 - ABC Bank wants to open two new branches.
 - PQR Bank wants to shift its branch to another location in the same city.
- Mr. A had indorsed a bill of exchange in favour of Mr. B. The bill was dishonoured by the acceptor. Is Mr. A liable to Mr. B?
 - Mr. A has drawn a cheque favouring Mr. B. Mr. A had sufficient funds in his account. Still the cheque was dishonoured by the drawee banker. To whom is the drawee banker responsible?
- XYZ Bank wants to carry out the following transactions. Can it do so?
 - Remit the whole of the debt due to it by its directors
 - Grant loans on the security of its own shares.

Q.4 Long Answer Type Questions (Attempt any two)

(24)

- Discuss the business that may be transacted by the RBI.
- What is the difference between 'Holder' and 'Holder in Due Course'. What are the various rights and privileges of a Holder in Due Course?
- State the provisions regarding dishonor of a negotiable instrument.
- State the provisions about board of directors and chairman of banking companies.

31131

कालावधी २ तास

एकूण गुण ६०

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (कोणतेही सहा) (१२)

- चलनक्षम पत्रकांना लागू असणारी कोणतीही दोन गृहीतके लिहा.
- बँकर्स बुक्स इन्व्हिडन्स कायद्याप्रमाणे "कायदेशीर कार्यवाही" म्हणजे काय ?
- एखादे पत्रक धारणी पत्रक केव्हा बनते ?
- कोणत्या पत्रकांना वाढीव दिवस लागू असतात?
- बँक नोटांबाबत रिझर्व्ह बँकेची मुद्रांक शुल्कासाठी काय जबाबदारी आहे?
- धनादेशाच्या आदेशकाची काय जबाबदारी असते?
- बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे मागणी आणि मुदतीची जबाबदारी म्हणजे काय?
- रिझर्व्ह बँकेची स्थापना कोणत्या प्रयोजनाकरिता करण्यात आली?
- अज्ञान व्यक्ती चलनक्षमपत्रकात पक्षकार होऊ शकते का?
- रुढीद्वारे चलनक्षम असण्याच्या पत्रकांची दोन उदाहरणे लिहा.

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

(१२)

- हुंडीची स्वीकृती
- लोकल बोर्ड
- धनादेशाचे रेखांकन
- बँकांची बँक असणारी रिझर्व्ह बँक

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन)

(१२)

- श्री. अ यांनी स्वाक्षरी केलेली खालील पत्रके वचनचिठ्ठी आहेत का ते लिहा -
 - "श्री. ब यांना तांदुळाच्या १० पिशव्या देण्याचे मी वचन देतो."
 - "श्री. ब यांना एक महिन्यानंतर एक सहस्त्र रुपये देण्याचे मी वचन देतो."
- खालील परिस्थितीमध्ये रिझर्व्ह बँकेची परवानगी आवश्यक आहे का ते लिहा -
 - अबक बँकेला दोन नवीन शाखा सुरु करावयाच्या आहेत
 - पीक्युआर बँकेला त्याच शहरामध्ये अन्य ठिकाणी शाखा स्थलांतरित करावयाची आहे.
- अ) श्री. अ यांनी श्री. ब यांना हुंडीचे पृष्ठांकन केले. सदर हुंडीचा स्वीकृतीकर्त्याने अनादर केला. श्री. अ श्री. ब यांना जबाबदार आहेत का?
 - श्री. अ यांनी श्री. ब यांचे नावाने धनादेश दिला. श्री. अ यांचे खात्यात पुरेशी शिल्लक असूनही आदेशी बँकेने सदर धनादेशाचा अनादर केला. आदेशी बँक कोणाला जबाबदार आहे?
- क्षयज बँक खालील व्यवहार करू इच्छते. असे करता येईल का?

31131

Page 2 of 3

- अ) बँकेच्या संचालकांकडून येणे असलेले सर्व कर्ज माफ करणे
ब) स्वतःच्या भागांच्या तारणावर कर्ज देणे

प्र. ४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेहीदोन)

(२४)

- अ) रिझर्व्ह बँक करू शकते अशा व्यवसायांची चर्चा करा.
ब) "धारक" आणि "साधिकार धारक" यामधील फरक काय आहे? साधिकार धारकाचे विविध अधिकार आणि विशेषाधिकार काय आहेत?
क) चलनक्षम पत्रकाच्या अनादिरासंबंधीच्या तरतुदी लिहा.
ड) बँकिंग कंपनीचे संचालक मंडळ आणि अध्यक्ष याबाबतच्या तरतुदी लिहा.

LLB Sem - VI
BLS Sem - X

Nov - Dec. 2023

Time: 2 hrs

Marks 60

NB: Figures to the right include full marks assigned to the questions.

- Q. 1 Answer in not more than two sentences (Attempt any six) (12)
- Write any two presumptions applicable to negotiable instruments.
 - Define "Banks" under The Recovery of Debts due to Banks and Financial Institutions Act 1993.
 - When an instrument becomes a bearer instrument?
 - What is Bank Rate as per RBI Act 1934?
 - What is the liability of RBI in respect of stamp duty on banknotes?
 - Define a Bill of Exchange?
 - What are the Demand and Time Liabilities as per the banking Regulation Act?
 - What is the Mode of Proof of Entries in the Bankers' Book Evidence Act 1891?
 - Whether a minor can become a party to a negotiable instrument?
 - What is "At Sight" "On Presentment" and "After Sight" under the N.I. Act, 1881?
- Q. 2 Short Notes (Attempt any two) (12)
- Local board
 - Noting and Protest.
 - Crossing of Cheques
 - Reserve bank as Banker's bank.
- Q. 3 Answer with reasons (Attempt any two) (12)
- State whether the following instruments, duly signed by Mr. A are valid promissory notes
 - "I promise to deliver 10 bags of rice to Mr. B"
 - "I promise to pay rupees one thousand only to Mr. B after one month"
 - (a) A banking Company commences its business and its subscribed capital is less than half of the authorized capital.
 - Can a Banking Company deal in buying or selling or bartering the goods in addition to the business of banking?
 - Can a banking Company create any charge upon any of its unpaid capital?
 - State with reasons whether the following instruments are inland instruments or foreign instruments?
 - A Bill drawn in Calcutta on a merchant in Mumbai but endorsed in Paris.
 - A Bill drawn in Mumbai on a merchant in Chennai and accepted payable in America.
 - A Bill drawn in Chennai on a merchant in Brussels and accepted payable in Mumbai.
 - A cheque of Rs.10,000,000/- (Rupees One Crore Only), issued on 5th January, 2023 was dishonoured and returned by the Bank on 5th February, 2023 for insufficiency of funds. A complaint is to be filed under Sec.138.
 - In which court will the complaint be filed?
 - Within how many days should the notice be sent?
 - Within how many days does the complaint have to be filed and state the penal provision.

Q.4 Long Answer Type Questions (Attempt any two)

(24)

- a) State the provisions about board of directors and chairman of banking companies.
- b) Write the meaning of "indorsement". Discuss the various kinds of indorsements under the Negotiable Instruments Act?
- c) State the provisions regarding dishonor of a negotiable instrument.
- d) What is the business that the RBI may transact under Section 17 and which it may not transact under Section 19 of the RBI Act ?

कालावधी २ तास

एकूण गुण ६०

उजवीकडील संख्या उत्तराचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नाहीत) (कोणतेही सहा) (१२)

- अ) चलनक्षम पत्रकांना लागू असणारी कोणतीही दोन गृहीतके लिहा.
- ब) रिकव्हरी ऑफ डेट्स ब्यू टू बँक्स अँड फायनान्शियल इन्स्टिट्यूशन्स ऍक्ट १९९३ प्रमाणे "बँक" या शब्दाची व्याख्या लिहा.
- क) एखादे पत्रक धारणी पत्रक केव्हा बनते ?
- ड) रिझर्व्ह बँक कायद्याप्रमाणे बँक रेट म्हणजे काय ?
- इ) बँक नोटांच्या संदर्भात मुद्रांक शुल्काबाबत रिझर्व्ह बँकेची जबाबदारी काय आहे ?
- फ) हुंडीची व्याख्या लिहा.
- ग) बँकिंग रेग्युलेशन कायद्याप्रमाणे मागणी आणि मुदतीची जबाबदारी म्हणजे काय ?
- ह) बँकर्स बुक्स इन्व्हिडन्स कायद्याप्रमाणे बँकेच्या पुस्तकातील नोंदीचा पुरावा कसा सादर केला जातो ?
- ई) अज्ञान व्यक्ती चलनक्षमपत्रकात पक्षकार होऊ शकते का?
- ज) चलनक्षम पत्रक कायद्याप्रमाणे "एंट साईट", "ऑन प्रेझेन्टमेन्ट" आणि "आफ्टर साईट" म्हणजे काय?

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) (१२)

- अ) लोकल बोर्ड
- ब) टिप्पणी आणि निषेध
- क) धनादेशाचे रेखांकन
- ड) बँकांची बँक असणारी रिझर्व्ह बँक

प्र. ३ सकारण उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन) (१२)

- १) श्री. अ यांनी स्वाक्षरी केलेली खालील पत्रके वचनचिठ्ठी आहेत का ते लिहा -
 - अ) "श्री. ब यांना तांदुळाच्या १० पिशव्या देण्याचे मी वचन देतो."
 - ब) "श्री. ब यांना एक महिन्यांनंतर एक सहस्र रुपये देण्याचे मी वचन देतो."
- २) अ) बँकिंग कंपनी व्यवसाय सुरु करू इच्छिते आणि तिचे अभिदत्त (SUBSCRIBED) भागभांडवल अधिकृत (AUTHORIZED) भागभांडवलाच्या निम्म्यापेक्षा कमी आहे.
 - ब) बँकिंग कंपनी बँकिंग व्यवसायाबरोबर मालाची खरेदी, विक्री किंवा वस्तु विनिमय करू शकते का ?
 - क) बँकिंग कंपनी तिच्या अदत्त (UNPAID) भागभांडवलावर प्रभार निर्माण करू शकते का ?
- ३) खालील पत्रके देशी पत्रके की विदेशी पत्रके आहेत ते सकारण लिहा -
 - अ) मुंबई येथील व्यापाऱ्यावर कलकत्ता येथे काढलेली हुंडी जिचे पॅरिस येथे पृष्ठांकन झाले आहे.
 - ब) अमेरिका येथे देय असलेली चेन्नई येथील व्यापाऱ्यावर मुंबई येथे काढलेली हुंडी.
 - क) मुंबई येथे देय असलेली ब्रुसेल्स येथील व्यापाऱ्यावर चेन्नई येथे काढलेली हुंडी

४) दिनांक ५ जानेवारी २०२३ रोजी जारी केलेला रु. १०,०००,००० (रुपये एक कोटी मात्र) रक्कमेचा धनादेश बँकेकडून दिनांक ०५ फेब्रुवारी २०२३ रोजी खात्यात अपुरी शिल्लक असल्याचे कारणास्तव अनादर होऊन परत आला. कलम १३८ अन्वये तक्रार दाखल करावयाची आहे -

- अ) तक्रार कोणत्या न्यायालयात दाखल केली पाहिजे ?
ब) नोटीस किती दिवसांमध्ये दिली पाहिजे ?
क) तक्रार किती दिवसांमध्ये दाखल केली पाहिजे ते लिहा आणि शिक्षेविषयी तरतुदी काय आहेत त्या लिहा.

प्र. ४ खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

(२४)

- अ) बँकिंग कंपनीचे संचालक मंडळ आणि अध्यक्ष याबाबतच्या तरतुदी लिहा.
ब) "पृष्ठांकन" याचा अर्थ लिहा. चलनक्षम पत्रक कायद्याप्रमाणे पृष्ठांकनाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
क) चलनक्षम पत्रकाच्या अनादरासंबंधीच्या तरतुदी लिहा.
ड) रिझर्व्ह बँक कायद्याच्या कलम १७ प्रमाणे रिझर्व्ह बँक कोणता व्यवसाय करू शकते आणि कलम १९ प्रमाणे कोणता व्यवसाय करू शकत नाही ?